

บทความวิจัย

การรับรู้ศักยภาพชุมชนเพื่อการเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมสูงวัย อย่างมีคุณภาพ ตำบลหนองงูเหลือม อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา

สุดา หันกลาง¹, * ส.ด., ศุภกร ศิวเสน¹ พย.ม., ศุภรัตน์ ชาญวิรัตน์² พย.ม., อินทิพร ปักเคเต² พย.ม.,
สุกัญญา แก่นงูเหลือม³ พย.ม.

Received: August 18, 2022

Revised: September 20, 2022

Accepted: October 28, 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการรับรู้ศักยภาพชุมชนและเปรียบเทียบคะแนนการรับรู้ศักยภาพชุมชนในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน เก็บข้อมูลจากผู้เข้าร่วมวิจัย จำนวน 122 คน ตำบลหนองงูเหลือม อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา โดยใช้แบบประเมินการรับรู้ศักยภาพชุมชน 3 ด้าน ได้แก่ การมีส่วนร่วมของชุมชน ภาวะผู้นำชุมชน และความยืดหยุ่นผูกพัน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนาและสถิติอ้างอิง Mann-Whitney-U test และ Kruskal-Wallis test

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการรับรู้ศักยภาพของชุมชนในระดับสูงและปานกลาง (ร้อยละ 66.4 และ 33.6 ตามลำดับ) การรับรู้ศักยภาพในการเป็นผู้นำของสมาชิกในชุมชนและกรรมการหมู่บ้าน/ผู้นำชุมชน มีความแตกต่างกัน ($p\text{-value} < 0.05$) นอกจากนี้ การรับรู้ศักยภาพของชุมชนแตกต่างกันตามระยะเวลาการเข้าร่วมกิจกรรมชุมชน โดยกลุ่มที่ใช้เวลาร่วมกิจกรรมรูปแบบอื่น เช่น เฉพาะเมื่อมีกิจกรรมกลุ่ม/เวทีกลุ่ม/งานบุญเท่านั้น มีการรับรู้ศักยภาพของชุมชนน้อยกว่ากลุ่มที่เข้าร่วม 1-2 วันต่อสัปดาห์ และกลุ่มที่เข้าร่วม 3 วันขึ้นไปต่อสัปดาห์ ($p\text{-value} < 0.05$) สำหรับกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมชุมชน 3 วันขึ้นไปต่อสัปดาห์ มีการรับรู้ถึงความยืดหยุ่นผูกพันของชุมชนมากกว่ากลุ่มที่เข้าร่วม 1-2 วันต่อสัปดาห์ และกลุ่มที่เข้าร่วมในรูปแบบอื่น ($p\text{-value} < 0.05$) ดังนั้น การส่งเสริมการใช้เวลาร่วมกันกับผู้อื่นในชุมชน การส่งเสริมความยืดหยุ่นผูกพันในชุมชน และการพัฒนาศักยภาพความเป็นผู้นำของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเป็นสิ่งจำเป็นในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมสูงวัย

คำสำคัญ: การเตรียมความพร้อม ผู้สูงอายุ ศักยภาพชุมชน สังคมสูงวัย

¹ อาจารย์ กลุ่มวิชาการพยาบาลอนามัยชุมชน คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

² อาจารย์ กลุ่มวิชาการพยาบาลมารดา-ทารกและการผดุงครรภ์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

³ อาจารย์ กลุ่มวิชาการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

* ผู้รับผิดชอบบทความ: suda_han@vu.ac.th

Community potential perception for preparing the community in entering a quality aging society in Nong Ngu Lueam Subdistrict, Chaloem Phrakiat District, Nakhon Ratchasima Province

Suda Hanklang^{1,*} Dr.P.H., Suleegorn Sivasan¹ M.N.S., Sukolrat Chanvirat² M.N.S.,
Intiporn Pakkete² M.N.S., Sukanya Kanngooluem³ M.N.S.

ABSTRACT

The purpose of this research was to study the perception of community potential and compare scores on the perceptions of community potential in preparing for a quality aging society of the sample which classified by personal factors and the participation of community activities. Data were collected from 122 participants, Nong Ngu Lueam Subdistrict, Chaloem Phrakiat District, Nakhon Ratchasima Province. The questionnaire was applied to assess the community's potential in 3 aspects: community participation, community leadership, and commitment. Data were analyzed using descriptive and inferential statistics; the Mann-Whitney-U test and the Kruskal-Wallis test.

Most of the sample perceived a high and a moderate level of community potential (66.4% and 33.6%, respectively). The perception of the potential of community leadership was difference between community members and village committee/community leaders (p -value < 0.05). In addition, the perception of community's potential differed according to the duration of participation in community activities. It was found that in the groups who spent time participating in other community activities, such as only when there was a group activity/group stage/merit event, the perception of community's potential was different from those who participated in 1-2 days per week and those who participated in 3 or more days per week (p -value < 0.05). Those who participated in community activities 3 or more days a week had higher perceptions of community commitment potential than those who participated one to two days a week and those who participated in other forms of participation (p -value < 0.05). Therefore, promotion of spending time together in the community, enhancing community engagement, and development of leadership among stakeholders is necessary for the readiness of entering in an aging society.

Keyword: Preparing, Aging, Community potential, Aging society

¹ Lecturer, Division of Community Health Nursing, Faculty of Nursing, Vongchavalitkul University

² Lecturer, Division of Maternal and Newborn Nursing & Midwifery, Faculty of Nursing, Vongchavalitkul University

³ Lecturer, Division of Mental health and Psychiatric Nursing, Faculty of Nursing, Vongchavalitkul University

* Corresponding author: suda_han@vu.ac.th

บทนำ

ปัญหาสังคมผู้สูงอายุกำลังเป็นวิกฤติระดับโลกทั้งในประเทศที่พัฒนาแล้ว และประเทศกำลังพัฒนา (National Economic and Social Development Board (NESDB), 2015) ประเทศไทยเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์แล้ว จำนวนประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปอยู่ที่ 12,116,199 คน (Department of Older Persons (DOP), 2022) และจะกลายเป็นสังคมผู้สูงอายุอย่างเต็มที่ (Super-aged society) ภายในปี 2574 ร้อยละ 28.0 ของประชากรเป็นผู้สูงอายุ (NESDB, 2015) นับเป็นความท้าทายอย่างมากในการเผชิญกับปัญหาต่างๆ ที่มาพร้อมกับสังคมผู้สูงอายุ การส่งเสริมศักยภาพชุมชนให้เกิดการพึ่งพาตนเองได้จึงเป็นแนวคิดรากฐานแห่งการพัฒนาอย่างยั่งยืน การพัฒนาศักยภาพชุมชนมีจุดมุ่งหมายในการพัฒนาพลังอำนาจหรือคุณสมบัติที่แฝงอยู่ในกลุ่มประชาชน จึงต้องเริ่มต้นมาจากชุมชนมีการรับรู้ศักยภาพของชุมชน ตระหนักได้ในประเด็นที่ต้องการพัฒนาชุมชน มีการร่วมมือกัน มีส่วนร่วมในการดำเนินการระบุปัญหาหรือประเด็นที่ต้องมีการพัฒนาร่วมกัน ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินการ และร่วมกันประเมินผลลัพธ์ รวมถึงการร่วมรับผลประโยชน์และผลกระทบทุกประการ (Thungwha, Iraporn, & Chinachoti, 2018) ดังนั้น การส่งเสริมให้เกิดการพึ่งพาตนเองของชุมชนจะเกิดขึ้นได้จากการที่ชุมชนต้องมีการรับรู้ศักยภาพชุมชนของตนเอง อันจะนำไปสู่การพัฒนาความสามารถในการรับมือกับความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุที่มีความท้าทายหลายประการต่อชุมชนในการดูแลผู้สูงอายุ เป้าหมายของการพัฒนาศักยภาพชุมชนในการดูแลผู้สูงอายุ จะมุ่งมั่นคงไว้ซึ่งการทำให้ผู้สูงอายุเป็นคนที่มีความหมายมีคุณค่า ทุกกลุ่มวัยในชุมชนสามารถเตรียมตัวสู่สังคมสูงอายุได้อย่างเหมาะสม (Puraya & Nuntaboot, 2019) ดังนั้น การศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับศักยภาพของชุมชนจึงมีความสำคัญต่อการนำไปต่อยอดสู่การพัฒนาความเข้มแข็งของชุมชนได้

จากการทบทวนวรรณกรรมที่มีการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพชุมชน พบว่า ส่วนใหญ่เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ เช่น การศึกษาศักยภาพของ

ชุมชนในด้านภาวะผู้นำ ทรัพยากรชุมชน การมีส่วนร่วมของชุมชน พบว่า การพัฒนาชุมชนส่วนใหญ่จะเน้นด้านโครงสร้างพื้นฐานและคุณภาพชีวิตเป็นลำดับแรก (Jeedang, 2012) เช่นเดียวกับการศึกษาของ Khatasombun (2020) ซึ่งพบว่าการพัฒนาศักยภาพของชุมชนอย่างยั่งยืนนั้น ประกอบด้วยการพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชนที่เหมาะสมกับชุมชน การพัฒนาทักษะกระบวนการเรียนรู้ของสมาชิกในชุมชนให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน (Thungwha et al., 2018) จะเห็นได้ว่า การศึกษาที่ผ่านมา มีความพยายามในการทำความเข้าใจปัจจัยที่เกี่ยวข้องและองค์ประกอบของการพัฒนาศักยภาพชุมชนและการเสริมสร้างศักยภาพชุมชน แต่ยังขาดการศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ศักยภาพชุมชนที่เฉพาะเจาะจงเพื่อการเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุที่มีคุณภาพ ซึ่งการรับรู้ศักยภาพเป็นจุดเริ่มต้นสำคัญในการตระหนักรู้ตนเองของชุมชน ทั้งศักยภาพด้านการมีส่วนร่วม ภาวะผู้นำ ตลอดจนการถือฤทธาและ ความยึดมั่นผูกพันของคนในชุมชนซึ่งเป็นพื้นฐานของสังคมวัฒนธรรมไทย ประเด็นที่ควรประเมินการรับรู้ศักยภาพชุมชน ประกอบด้วย การรับรู้ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในกระบวนการพัฒนาชุมชน การรับรู้ด้านภาวะผู้นำของชุมชนซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชนทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน นำพาให้สมาชิกยอมรับและไว้วางใจ และการรับรู้ด้านความยึดมั่นผูกพันของชุมชนซึ่งเป็นองค์ประกอบที่ทำให้เกิดความยั่งยืนของกิจกรรมในชุมชน (Hengsuko, 2014) การพัฒนาศักยภาพชุมชนในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีได้หมายถึงเพียงแต่ผู้ที่อยู่ในวัยสูงอายุเท่านั้น แต่หมายถึงศักยภาพของชุมชนทั้งชุมชน

การเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างมีคุณภาพเป็นประเด็นท้าทายในทุกพื้นที่ จังหวัดนครราชสีมา มีประชากรมากเป็นอันดับหนึ่งของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และเป็นอันดับสองของประเทศ จากข้อมูลสำนักงานสถิติจังหวัดนครราชสีมา ณ ปี 2565 มีประชากรทั้งสิ้น 2,632,171 คน อายุขัยเฉลี่ยเพศชาย 70.52 ปี เพศหญิง 76.79 ปี มีแนวโน้มการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ

มากขึ้น (The Bureau of Registration Administration (BORA), 2022) ตำบลหนองงูเห่ล้อมเป็นชุมชนชนบท ตั้งอยู่ในอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา มีพื้นที่รวมทั้งสิ้น 26,563 ไร่ หมู่บ้านในเขตรับผิดชอบ 15 หมู่บ้าน มีจำนวนหลังคาเรือน 3,139 หลังคาเรือน จำนวนประชากรทั้งสิ้น 10,007 คน จากจำนวนประชากรของตำบลหนองงูเห่ล้อมทั้งหมด มีประชากรที่เป็นผู้สูงอายุ จำนวน 2,100 คน คิดเป็นร้อยละ 21.0 และพบว่ามีประชากรวัยแรงงานที่มีอายุระหว่าง 20-59 ปี จำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 58.0 ซึ่งแสดงถึงแนวโน้มของจำนวนผู้สูงอายุที่เกิดเป็นคลื่นสี่เหลี่ยมใหญ่ (BORA, 2022) ที่ผ่านมายังไม่มีการศึกษาเกี่ยวกับศักยภาพของชุมชนแห่งนี้ในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมสูงวัย ทำให้ชุมชนไม่ทราบถึงศักยภาพของชุมชนอันเป็นจุดเริ่มต้นสำคัญต่อการพัฒนา ดังนั้น การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการรับรู้ศักยภาพชุมชนในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมสูงวัยทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมของชุมชน 2) ภาวะผู้นำของชุมชน 3) ความยืดหยุ่นผูกพัน และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ศักยภาพชุมชนของประชาชน ตำบลหนองงูเห่ล้อม อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา เพื่อให้ได้องค์ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการรับรู้ศักยภาพของชุมชนจากมุมมองของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของชุมชน และการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการรับรู้ศักยภาพของชุมชนจะทำให้เข้าใจประเด็นที่จะส่งเสริมพัฒนาชุมชนได้อย่างเหมาะสมสอดคล้องกับเป้าหมายของการพัฒนาศักยภาพชุมชนในการดูแลผู้สูงอายุของชุมชนโดยมุ่งคงไว้ซึ่งการทำให้ผู้สูงอายุในชุมชนเป็นบุคคลที่มีคุณภาพ มีคุณค่า มีสุขภาวะและพึ่งพาตนเองได้ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการรับรู้ศักยภาพชุมชนในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพ
2. เพื่อเปรียบเทียบคะแนนการรับรู้ศักยภาพชุมชนในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยายแบบเปรียบเทียบ (Descriptive-comparative study)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการศึกษานี้ ได้แก่ ประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับการเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพของตำบลหนองงูเห่ล้อม อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา ที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป จำนวน 7,933 คน ประกอบด้วย สมาชิกชุมชน คณะกรรมการหมู่บ้าน/ผู้นำชุมชน เพื่อเป็นตัวแทนจากกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของชุมชน คำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้โปรแกรม G*Power Version 3.1 กำหนด Effect size = 0.3 (ขนาดอิทธิพลปานกลาง), α error probability = 0.05, Power = 0.80, df = 3 ผลการคำนวณได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 122 คน เพิ่มขนาดกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 3 เพื่อป้องกันข้อมูลไม่ครบถ้วน/ไม่สมบูรณ์รวมเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 125 คน โดยมีเกณฑ์การคัดเข้า (Inclusion criteria) ดังนี้ 1) อายุ 20 ปีขึ้นไป 2) สัญชาติไทย 3) อาศัยในชุมชนไม่น้อยกว่า 6 เดือน 4) สามารถตอบคำถามได้ ไม่มีปัญหาเรื่อง การพูด การฟัง และการรับรู้ และ 5) ยินดีและสมัครใจเข้าร่วมการศึกษานี้ เกณฑ์การคัดออก (Exclusion criteria) ได้แก่ เป็นผู้ที่ได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์ว่าเป็นโรคทางจิตหรือมีภาวะทางจิตที่อยู่ระหว่างการรักษา

เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลประชากร ประกอบด้วย ข้อมูลเชิงนับ มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบและเติมคำในช่องว่าง จำนวน 9 ข้อ ได้แก่ ข้อมูลเพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด การประกอบอาชีพ สถานภาพในชุมชน การเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน วัตถุประสงค์ในการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน ประสพการณ์การเข้าร่วมวางแผนเตรียมความพร้อมชุมชนเพื่อเข้าสู่สังคมสูงวัยและความต้องการเตรียมความพร้อมชุมชนของท่าน เพื่อเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างมีคุณภาพ

ส่วนที่ 2 แบบประเมินการรับรู้ศักยภาพชุมชนในการเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพ ประกอบด้วย การรับรู้ศักยภาพของชุมชน 3 ด้าน 1) การมีส่วนร่วม

ของชุมชน จำนวน 12 ข้อ 2) ภาวะผู้นำชุมชน จำนวน 10 ข้อ 3) ความยืดหยุ่นผูกพัน จำนวน 5 ข้อ ดัดแปลงมาจากแบบประเมินศักยภาพของชุมชนในการส่งเสริมสุขภาพด้านการออกกำลังกายของผู้สูงอายุ ในตำบลโนนสมบูรณ์ อำเภอเมืองบึงกาฬ จังหวัดบึงกาฬ โดย Hengsuko (2014) เครื่องมือผ่านการตรวจสอบความถูกต้องเกี่ยวกับโครงสร้างเนื้อหาสาระ ความชัดเจนของคำถาม และความตรงตามเนื้อหาเรียบร้อยแล้ว ลักษณะข้อคำถามเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Likert scale) 4 ระดับ ได้แก่ 1) เห็นด้วยอย่างยิ่ง ให้ 4 คะแนน 2) เห็นด้วย ให้ 3 คะแนน 3) ไม่เห็นด้วย ให้ 2 คะแนน และ 4) ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ให้ 1 คะแนน เกณฑ์การแปลผลค่าคะแนนของการรับรู้ศักยภาพชุมชน แบ่งออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ระดับต่ำ ระดับปานกลาง และระดับสูง ซึ่งผู้วิจัยใช้เกณฑ์ในการแบ่งระดับคะแนนของเบสท์ (Best, 1977) ดังนี้ 1) ช่วง 1.00-2.00 หมายถึง ศักยภาพระดับต่ำ 2) ช่วง 2.01-3.00 หมายถึง ศักยภาพระดับปานกลาง และ 3) ช่วง 3.01-4.00 หมายถึง ศักยภาพระดับสูง

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้แบบประเมินการรับรู้ศักยภาพชุมชนในการเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยได้ดัดแปลงเนื้อหาของเครื่องมือเล็กน้อย จึงให้ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิด้านการประเมินชุมชน 3 ท่าน ตรวจสอบซึ่งได้ให้ค่าความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 และหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) โดยผู้วิจัยได้นำเครื่องมือมาทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับประชากรที่ศึกษา จำนวน 30 คน พบว่ามีค่าความเชื่อมั่นรวมทั้งฉบับเท่ากับ 0.959 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ค่าความเชื่อมั่นเป็น ดังนี้ 1) การมีส่วนร่วมของชุมชน เท่ากับ 0.93 2) ภาวะผู้นำชุมชน เท่ากับ 0.92 และ 3) ความยืดหยุ่นผูกพัน เท่ากับ 0.81

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลหลังจากได้รับการอนุมัติจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัย ในมนุษย์ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครราชสีมา

เลขที่รับรองโครงการ NRP035 วันที่รับรอง 24 พฤษภาคม 2564 - 24 พฤษภาคม 2565 โดยคณะผู้วิจัยให้คำแนะนำ/ คำชี้แจงให้แก่ผู้ช่วยเก็บรวบรวมข้อมูลได้เข้าใจวิธีการ และข้อมูลที่ต้องการเก็บรวบรวม เพื่อให้การเก็บรวบรวมข้อมูลมีความถูกต้อง ครบถ้วน และปราศจากความลำเอียง ยึดหลักการพิทักษ์สิทธิของผู้เข้าร่วมวิจัย สิทธิการให้ข้อมูลด้วยความเต็มใจ/สมัครใจเพื่อเข้าร่วมวิจัย ข้อคำถาม ใช้เวลาในการตอบเฉลี่ยประมาณ 45-60 นาที/คน เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลได้ครบตามจำนวน คณะผู้วิจัย ตรวจสอบความครบถ้วน ถูกต้องของแบบสอบถาม ทุกฉบับ จากนั้นนำข้อมูลที่ได้อ่านบันทึก และวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติพรรณนา (Descriptive statistics) ในการพรรณนาคุณลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง และการประเมินการรับรู้ศักยภาพชุมชนทั้งภาพรวมและรายด้าน โดยนำเสนอในรูปของตารางแสดงความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่ามัธยฐาน (Median) และค่าต่ำสุด-ค่าสูงสุด (Min-Max) สถิติอ้างอิง (Inferential statistics) เนื่องจากการทดสอบการกระจายของข้อมูล พบว่าการกระจายของข้อมูลคะแนนการรับรู้ศักยภาพชุมชนมีลักษณะเบ้ซ้ายและค่าสถิติทดสอบการกระจายของข้อมูล Komogorov-Smirnov test มีค่า p-value < 0.05 การวิจัยนี้จึงทดสอบความแตกต่างของคะแนนการรับรู้ศักยภาพชุมชนด้วยสถิติกลุ่มไม่ใช้พารามิเตอร์ (Non-parametric) การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าลำดับคะแนนมัธยฐานการรับรู้ศักยภาพชุมชนทั้งภาพรวมและรายด้าน ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล และการเข้าร่วมกิจกรรมชุมชน แบ่งเป็น กรณีข้อมูลตัวแปรอิสระจำนวนสองกลุ่ม ได้แก่ เพศ กลุ่มอายุ และสถานภาพ ในชุมชน ด้วยสถิติ Mann-Whitney-U test สำหรับกรณีตัวแปรอิสระจำนวนสามกลุ่มขึ้นไป ได้แก่ การศึกษาสูงสุด การประกอบอาชีพ และใช้เวลาในการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน ด้วยสถิติ Kruskal-Wallis test และเปรียบเทียบรายคู่ โดยใช้สถิติ Dunn-Bonferroni test กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ผลการวิจัย

1. คุณลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยทำการรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 125 คน มีแบบสอบถามจำนวน 3 ชุด ที่มีข้อมูลไม่สมบูรณ์ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 122 คน คิดเป็นอัตราการตอบกลับที่สมบูรณ์ของแบบสอบถามในการศึกษานี้ (Response rate) เท่ากับร้อยละ 97.6 ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง

(ร้อยละ 62.3) ช่วงอายุที่พบมากที่สุด คือ วัยทำงาน ช่วงอายุระหว่าง 20-59 ปี ร้อยละ 85.2 ผู้สูงอายุ ช่วงอายุ 60 ปีขึ้นไป ร้อยละ 14.8 โดยอายุเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง เท่ากับ 42.9 ปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 14.14 สำเร็จการศึกษาสูงสุดระดับมัธยมศึกษา/อนุปริญญา ร้อยละ 45.9 กลุ่มตัวอย่างประกอบอาชีพอาชีพค้าขาย/รับจ้างทั่วไปมากที่สุด ร้อยละ 36.9 สถานภาพในชุมชนของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า เป็นสมาชิกในชุมชน ร้อยละ 73.8 (ตาราง 1)

ตาราง 1 คุณลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง (n = 122)

ข้อมูล	จำนวน (ร้อยละ)
เพศ	
ชาย	46 (37.7)
หญิง	76 (62.3)
อายุ (ปี)	
20-59	104 (85.2)
60 ปีขึ้นไป	18 (14.8)
Mean = 42.90, S.D. = 14.14, Min = 20, Max = 80	
สำเร็จการศึกษาสูงสุด	
ประถมศึกษา	25 (20.5)
มัธยมต้น/มัธยมปลาย/อนุปริญญา	56 (45.9)
ปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรี	41 (33.6)
การประกอบอาชีพ	
เกษตรกร	27 (22.1)
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	16 (13.1)
ค้าขาย/รับจ้างทั่วไป	45 (36.9)
อื่นๆ (แม่บ้าน, นักศึกษา, ข้าราชการเกษียณ)	34 (27.9)
สถานภาพในชุมชน	
สมาชิกในชุมชน	90 (73.8)
คณะกรรมการหมู่บ้าน/ผู้นำชุมชน	32 (26.2)

2. การเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชนของกลุ่มตัวอย่าง

การใช้เวลาในการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ใช้เวลาในการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน 1-2 วันต่อสัปดาห์ ร้อยละ 52.5 วัตถุประสงค์ในการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อมีส่วนร่วมพัฒนาชุมชน ร้อยละ 89.3 ด้านประสิทธิภาพการเข้าร่วมกิจกรรม/โครงการการวางแผนเตรียมความพร้อมชุมชนเพื่อเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมี

ประสบการณ์ในการเข้าร่วมกิจกรรม/โครงการการวางแผนเตรียมความพร้อมชุมชนเพื่อเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพเพียงร้อยละ 1.6 สำหรับประเด็นที่กลุ่มตัวอย่างสนใจ/ต้องการเตรียมความพร้อมชุมชนของท่านเพื่อเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างมีคุณภาพ พบว่า ด้านสุขภาพกาย/จิต/สังคม ได้รับความสนใจมากที่สุด ร้อยละ 78.7 รองลงมาเป็นด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต ร้อยละ 72.1 (ตาราง 2)

ตาราง 2 การเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชนของกลุ่มตัวอย่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของชุมชน (n = 122)

ข้อมูล	จำนวน (ร้อยละ)
การใช้เวลาในการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน	
1-2 วันต่อสัปดาห์	64 (52.5)
3 วันต่อสัปดาห์ขึ้นไป	22 (18.0)
อื่นๆ เช่น เฉพาะเวลาที่มีกิจกรรมการรวมกลุ่ม/มีเวทีกลุ่ม/งานบุญ	36 (29.5)
วัตถุประสงค์ในการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน (ตอบได้หลายข้อ)	
เพื่อมีส่วนร่วมพัฒนาชุมชน	109 (89.3)
เพื่อนันทนาการและสังคม	45 (36.9)
เพื่อสุขภาพ	43 (35.2)
เพื่อแสดงพลังของชุมชน	51 (41.8)
เพื่อวัตถุประสงค์อื่นๆ เช่น เป็นบทบาทหน้าที่ประจำ	3 (2.5)
ประสบการณ์การเข้าร่วมกิจกรรมเตรียมความพร้อมชุมชนฯ	
ไม่เคย	120 (98.4)
เคย	2 (1.6)
ประเด็นที่สนใจ/ต้องการเตรียมความพร้อมชุมชนฯ (ตอบได้หลายข้อ)	
ด้านสุขภาพกาย/จิต/สังคม	96 (78.7)
ด้านสิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อผู้สูงอายุ	74 (60.7)
ด้านการส่งเสริมการทำงาน	39 (32.0)
ด้านการจัดการการเงิน	28 (23.0)
ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต	88 (72.1)
ด้านอื่นๆ เช่น การศึกษาของคนในชุมชน	1 (0.8)

3. การรับรู้ศักยภาพชุมชนในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพ

การประเมินการรับรู้ศักยภาพชุมชน 3 ด้าน ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมของชุมชน 2) ภาวะผู้นำของชุมชน 3) ความยืดหยุ่นผูกพัน ผลการศึกษาพบว่า การรับรู้ศักยภาพชุมชนในภาพรวม กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการรับรู้ศักยภาพชุมชนในการเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพ อยู่ในระดับสูง ร้อยละ 66.4 รองลงมาเป็นระดับปานกลาง ร้อยละ 33.6 ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีการรับรู้ศักยภาพชุมชน

ในการเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพอยู่ในระดับสูง ร้อยละ 63.9 รองลงมาเป็นระดับปานกลาง ร้อยละ 36.1 ด้านภาวะผู้นำชุมชน พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีการรับรู้ศักยภาพชุมชนในการเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพอยู่ในระดับสูง ร้อยละ 52.5 รองลงมารับรู้ว่ามีศักยภาพชุมชนปานกลาง ร้อยละ 45.9 ด้านความยืดหยุ่นผูกพัน พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีการรับรู้ศักยภาพชุมชนในการเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพ อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 55.7 รองลงมารับรู้ว่ามีศักยภาพสูง ร้อยละ 41.0 (ตาราง 3)

ตาราง 3 การรับรู้ศักยภาพชุมชนในการเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพภาพรวมและรายด้าน (n = 122)

ข้อมูลศักยภาพชุมชน	ช่วงคะแนนจริง (Actual rang)	จำนวน	ร้อยละ
ภาพรวม	2.04-4.00		
ศักยภาพต่ำ		0	0.0
ศักยภาพปานกลาง		41	33.6
ศักยภาพสูง		81	66.4
ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน	2.25-4.00		
ศักยภาพต่ำ		0	0.0
ศักยภาพปานกลาง		44	36.1
ศักยภาพสูง		78	63.9
ด้านภาวะผู้นำชุมชน	1.80-4.00		
ศักยภาพต่ำ		2	1.6
ศักยภาพปานกลาง		56	45.9
ศักยภาพสูง		64	52.5
ด้านความยืดหยุ่นผูกพัน	1.20-4.00		
ศักยภาพต่ำ		4	3.3
ศักยภาพปานกลาง		68	55.7
ศักยภาพสูง		50	41.0

เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ด้านการมีส่วนร่วม ข้อคำถามที่มีการรับรู้มากที่สุดในระดับปานกลาง ได้แก่ "ชุมชนของท่านมีการร่วมกันวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาการเข้าสู่สังคมสูงอายุของชุมชน" (ร้อยละ 68.9) ด้านภาวะผู้นำชุมชน พบว่า ข้อคำถามที่มีการรับรู้มากที่สุดในระดับปานกลาง ได้แก่ "ผู้นำชุมชนของท่าน

ปรึกษากับสมาชิกในชุมชน เพื่อแก้ไขปัญหาผู้สูงอายุ" (ร้อยละ 70.5) ด้านความยืดหยุ่นผูกพันของชุมชน พบว่า ข้อคำถามที่มีการรับรู้มากที่สุด ในระดับปานกลาง ได้แก่ "สมาชิกชุมชนของท่านมีความเต็มใจ ท่วมเทเวลาความสามารถในการดำเนินการเตรียมพร้อมชุมชนเพื่อการดูแลผู้สูงอายุ" (ร้อยละ 73.8) (ตาราง 4)

ตาราง 4 การรับรู้ศักยภาพชุมชนในการเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพจำแนกรายข้อ (n = 122)

ข้อที่	การรับรู้ศักยภาพชุมชน	การรับรู้ศักยภาพชุมชนฯ		
		จำนวน (ร้อยละ)		
		ต่ำ	ปานกลาง	สูง
ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน				
1.	ชุมชนของท่านมีการประเมินปัญหา/ค้นหาสิ่งที่ต้องการพัฒนาเพื่อเตรียมพร้อมเข้าสู่ชุมชนสูงอายุร่วมกัน	7 (5.7)	76 (62.3)	39 (32.0)
2.	ชุมชนของท่านมีการร่วมกันวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาการเข้าสู่สังคมสูงอายุของชุมชน	11 (9.0)	84 (68.9)	27 (22.1)
3.	ชุมชนของท่านมีการร่วมกันระบุสิ่งที่ต้องการแก้ไข/พัฒนาชุมชนสูงอายุ	4 (3.3)	77 (63.1)	41 (33.6)
4.	ชุมชนของท่านมีการตัดสินใจร่วมกันในการวางแผนเตรียมพร้อมเพื่อเป็นชุมชนสูงอายุคุณภาพ	4 (3.3)	72 (59.0)	46 (37.7)
5.	ชุมชนของท่านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจดำเนินการเพื่อเป็นชุมชนสูงอายุคุณภาพ	7 (5.7)	69 (56.6)	46 (37.7)
6.	ชุมชนของท่านมีการสื่อสารร่วมกันเพื่อสร้างความเข้าใจเพื่อเตรียมพร้อมเป็นชุมชนสูงอายุคุณภาพ	2 (1.6)	75 (61.5)	45 (36.9)
7.	ชุมชนของท่านมีการร่วมดำเนินการและสนับสนุนการเตรียมพร้อมเพื่อเป็นชุมชนสูงอายุคุณภาพ	3 (2.5)	80 (65.6)	39 (32.0)
8.	ชุมชนของท่านมีการปรึกษาร่วมกันเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการเตรียมพร้อมเพื่อเป็นชุมชนสูงอายุคุณภาพ	4 (3.3)	76 (62.3)	42 (34.4)
9.	ชุมชนของท่านสร้างบรรยากาศในการดูแลใส่ใจห่วงใยเอื้ออาทรต่อผู้สูงอายุ	4 (3.3)	69 (56.6)	49 (40.2)
10.	ชุมชนของท่านมีการขอรับการสนับสนุนจากภาครัฐและเอกชนในการจัดกิจกรรมเตรียมพร้อมเพื่อเป็นชุมชนสูงอายุคุณภาพ	8 (6.6)	76 (62.3)	38 (31.1)
11.	ชุมชนของท่านร่วมมือกันแก้ไขปัญหาในการดำเนินงาน	6 (4.9)	79 (64.8)	37 (30.3)
12.	ชุมชนของท่านมีการประเมินผลกิจกรรมที่เกิดขึ้นร่วมกัน	4 (3.3)	73 (59.8)	45 (36.9)
ด้านภาวะผู้นำชุมชน				
1.	ผู้นำชุมชนของท่านเห็นความสำคัญของการเตรียมพร้อมชุมชนเพื่อการดูแลผู้สูงอายุ	6 (4.9)	75 (61.5)	41 (33.6)
2.	ผู้นำชุมชนของท่านมีการชักจูงใจให้สมาชิกเห็นความสำคัญของการดูแลผู้สูงอายุในชุมชน	7 (5.7)	76 (62.3)	39 (32.0)

ตาราง 4 การรับรู้ศักยภาพชุมชนในการเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพจำแนกรายข้อ (n = 122) (ต่อ)

ข้อที่	การรับรู้ศักยภาพชุมชน	การรับรู้ศักยภาพชุมชน		
		ต่ำ	ปานกลาง	สูง
3.	ผู้นำชุมชนของท่านมีการชี้แจงประโยชน์ของการดูแลผู้สูงอายุ	5 (4.1)	85 (69.7)	32 (26.2)
4.	ผู้นำชุมชนของท่านมีบทบาทในการริเริ่มการเตรียมความพร้อมชุมชนเพื่อการดูแลผู้สูงอายุ	6 (4.9)	80 (65.6)	36 (29.5)
5.	ผู้นำชุมชนของท่านมีการชักชวนสมาชิกในชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการดูแลผู้สูงอายุ	8 (6.6)	83 (68.0)	31 (25.4)
6.	ผู้นำชุมชนของท่านแจ้งข่าวสารเกี่ยวกับผู้สูงอายุให้แก่ประชาชนในชุมชนอย่างสม่ำเสมอ	6 (4.9)	78 (63.9)	38 (31.1)
7.	ผู้นำชุมชนของท่านปรึกษากับสมาชิกในชุมชนเพื่อแก้ไขปัญหาผู้สูงอายุ	7 (5.7)	86 (70.5)	29 (23.8)
8.	ผู้นำชุมชนของท่านมีการจัดบรรยายภาคในการดูแลใส่ใจห่วงใยเอื้ออาทรต่อผู้สูงอายุ	9 (7.4)	84 (68.9)	29 (23.8)
9.	ผู้นำชุมชนของท่านมีการประสานงานกับกลุ่มเครือข่ายอื่นเพื่อการดูแลผู้สูงอายุ	5 (4.1)	82 (67.2)	35 (28.7)
10.	ผู้นำชุมชนของท่านมีการติดตามประเมินผล การเตรียมพร้อมชุมชนเพื่อการดูแลผู้สูงอายุ	6 (4.9)	85 (69.7)	31 (25.4)
ด้านความยึดมั่นผูกพันของชุมชน				
1.	สมาชิกชุมชนของท่านมีการทุ่มเทเวลา ในการริเริ่มการเตรียมพร้อมชุมชนเพื่อการดูแลผู้สูงอายุ	13 (10.7)	84 (68.9)	25 (20.5)
2.	สมาชิกชุมชนของท่านมีความเต็มใจ ทุ่มเทเวลา ความสามารถในการดำเนินการเตรียมพร้อมชุมชนเพื่อการดูแลผู้สูงอายุ	6 (4.9)	90 (73.8)	26 (21.3)
3.	สมาชิกชุมชนของท่านรู้สึกภาคภูมิใจที่ช่วยให้กิจกรรม/โครงการที่เกี่ยวข้องกับการดูแลใส่ใจห่วงใยเอื้ออาทรต่อผู้สูงอายุ ยังคงอยู่ในชุมชน	6 (4.9)	76 (62.3)	40 (32.8)
4.	สมาชิกชุมชนของท่านมีความรู้สึกเป็นเจ้าของกิจกรรม/โครงการร่วมกัน	6 (4.9)	88 (72.1)	28 (23.0)
5.	การคงไว้ซึ่งกิจกรรม/โครงการที่เกี่ยวข้องกับการดูแลใส่ใจห่วงใยเอื้ออาทรต่อผู้สูงอายุ ถือเป็นความสำเร็จของการพัฒนาชุมชนของท่านอย่างยิ่งย่น	5 (4.1)	76 (62.3)	41 (33.6)

4. การเปรียบเทียบคะแนนการรับรู้ศักยภาพชุมชนในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน

คะแนนการรับรู้ศักยภาพชุมชนด้านภาวะผู้นำชุมชนแตกต่างกันระหว่างกลุ่มที่มีสถานภาพในชุมชนเป็นสมาชิกในชุมชนกับกลุ่มคณะกรรมการหมู่บ้าน/ผู้นำชุมชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และคะแนนการรับรู้ศักยภาพชุมชนภาพรวมและรายด้าน (ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านภาวะผู้นำชุมชน ด้านความยืดหยุ่นผูกพัน) ของกลุ่มที่มีการใช้เวลาในการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน กลุ่มที่ (1) ใช้เวลาเข้าร่วม 1-2 วันต่อสัปดาห์ กลุ่มที่ (2) ใช้เวลาเข้าร่วม 3 วันต่อสัปดาห์ขึ้นไป และกลุ่มที่ (3) ใช้เวลาเข้าร่วมในรูปแบบอื่นๆ เช่น เฉพาะเวลามีกิจกรรมการรวมกลุ่ม/มีเวทีกลุ่ม/งานบุญ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ

0.05 โดยเมื่อพิจารณารายคู่ พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมด้านภาวะผู้นำชุมชน และภาพรวมการรับรู้ศักยภาพชุมชน กลุ่มที่ (1) ต่างจากกลุ่มที่ (3) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และกลุ่มที่ (2) ต่างจากกลุ่มที่ (3) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สำหรับการรับรู้ศักยภาพชุมชนด้านความยืดหยุ่นผูกพัน มีคะแนนการรับรู้ศักยภาพชุมชนต่างกันทุกคู่ ทั้งระหว่างกลุ่มที่ (1) กับกลุ่มที่ (2) ระหว่างกลุ่มที่ (2) กับ กลุ่มที่ (3) และระหว่างกลุ่มที่ (1) กับกลุ่มที่ (3) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.05$ โดยพบว่ากลุ่มที่ (2) ที่มีการใช้เวลาในการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน 3 วันต่อสัปดาห์ขึ้นไป มีคะแนนการรับรู้ศักยภาพชุมชนสูงกว่ากลุ่มที่ (1) ใช้เวลาเข้าร่วม 1-2 วันต่อสัปดาห์ และกลุ่มที่ (3) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เวลาเข้าร่วมในรูปแบบอื่นๆ เช่น เฉพาะเวลามีกิจกรรมการรวมกลุ่ม/มีเวทีกลุ่ม/งานบุญ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ตาราง 5)

ตาราง 5 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล การเข้าร่วมกิจกรรมชุมชน กับการรับรู้ศักยภาพชุมชน (n = 122)

ปัจจัย	การรับรู้ศักยภาพชุมชนด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน	การรับรู้ศักยภาพชุมชนด้านภาวะผู้นำชุมชน	การรับรู้ศักยภาพชุมชนด้านความยืดหยุ่นผูกพัน	การรับรู้ภาพรวมศักยภาพชุมชน
Median (Minimum - Maximum)				
เพศ [†]				
ชาย	3.33 (2.25-4.00)	3.00 (2.00-4.00)	3.00 (1.20-4.00)	3.19 (2.11-4.00)
หญิง	3.17 (2.25-4.00)	3.10 (1.80-4.00)	3.00 (2.04-4.00)	3.11 (2.04-4.00)
	p-value = 0.509	p-value = 0.294	p-value = 0.607	p-value = 0.945
อายุ [†] (ปี)				
20-59	3.33 (2.25-4.00)	3.10 (1.80-4.00)	3.00 (1.20-4.00)	3.20 (2.04-4.00)
60 ปีขึ้นไป	3.00 (2.42-4.00)	3.00 (2.50-4.00)	3.00 (2.20-4.00)	3.07 (2.41-4.00)
	p-value = 0.074	p-value = 0.194	p-value = 0.278	p-value = 0.108
การศึกษาสูงสุด [†]				
ประถมศึกษา	3.00 (2.25-4.00)	3.00 (1.80-4.00)	3.00 (2.00-4.00)	3.07 (2.04-4.00)
มัธยมต้น/มัธยมปลาย/อนุปริญญา	3.25 (2.25-4.00)	3.05 (2.00-4.00)	3.00 (2.00-4.00)	3.15 (2.11-4.00)
ปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรี	3.33 (2.58-4.00)	3.20 (2.10-4.00)	3.00 (1.20-4.00)	3.26 (2.22-4.00)
	p-value = 0.129	p-value = 0.475	p-value = 0.509	p-value = 0.334

ตาราง 5 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล การเข้าร่วมกิจกรรมชุมชน กับการรับรู้ศักยภาพชุมชน (n = 122) (ต่อ)

ปัจจัย	การรับรู้ศักยภาพชุมชน ด้านการมีส่วนร่วม ของชุมชน	การรับรู้ศักยภาพ ชุมชนด้านภาวะ ผู้นำชุมชน	การรับรู้ศักยภาพ ชุมชนด้านความ ยึดมั่นผูกพัน	การรับรู้ภาพรวม ศักยภาพชุมชน
Median (Minimum - Maximum)				
การประกอบอาชีพ[†]				
เกษตรกร	3.33 (2.67-4.00)	3.00 (2.60-4.00)	3.00 (2.00-4.00)	3.11 (2.81-4.00)
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	3.25 (2.25-4.00)	3.05 (2.00-4.00)	3.00 (1.20-4.00)	3.22 (2.11-4.00)
ค้าขาย/รับจ้างทั่วไป	3.17 (2.42-4.00)	3.10 (2.50-4.00)	3.00 (2.20-4.00)	3.11 (2.41-4.00)
อื่นๆ (แม่บ้าน, นักศึกษา, ข้าราชการเกษียณ)	3.33 (2.25-4.00)	3.15 (1.80-4.00)	3.00 (2.00-4.00)	3.24 (2.04-4.00)
	p-value = 0.758	p-value = 0.399	p-value = 0.937	p-value = 0.801
สถานภาพในชุมชน[‡]				
สมาชิกในชุมชน	3.25 (2.25-4.00)	3.15 (2.00-4.00)	3.00 (1.20-4.00)	3.18 (2.11-4.00)
คณะกรรมการหมู่บ้าน/ ผู้นำชุมชน	3.21 (2.25-4.00)	3.00 (1.80-4.00)	3.00 (2.00-4.00)	3.11 (2.04-4.00)
	p-value = 0.504	p-value = 0.009*	p-value = 0.629	p-value = 0.145
การใช้เวลาในการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน[‡]				
กลุ่มที่ (1)	3.29 (2.42-4.00) ^{(1,3)*}	3.20 (2.40-4.00) ^{(1,3)*}	3.00 (2.80-4.00) ^{(1,3)*}	3.22 (2.56-4.00) ^{(1,3)*}
กลุ่มที่ (2)	3.38 (3.00-4.00) ^{(2,3)*}	3.20 (2.90-4.00) ^{(2,3)*}	3.40 (3.00-4.00) ^{(1,2)*}	3.30 (3.00-4.00) ^{(2,3)*}
กลุ่มที่ (3)	3.00 (2.2-4.00)	3.00 (1.80-4.00)	3.00 (1.20-4.00) ^{(2,3)*}	3.00 (2.04-4.00)
	p-value = 0.002*	p-value = 0.005*	p-value = 0.001*	p-value < 0.001*

[†] Mann-Whitney U test; [‡] Kruskal-Wallis test; *p-value < 0.05

(1, 2)* Comparing median between group number (1) and number (2)

(1, 3)* Comparing median between group number (1) and number (3)

(2, 3)* Comparing median between group number (2) and number (3)

กลุ่มที่ (1); 1-2 วันต่อสัปดาห์, กลุ่มที่ (2); 3 วันต่อสัปดาห์ขึ้นไป, กลุ่มที่ (3); อื่นๆ (เฉพาะเวลาที่มีกิจกรรมการรวมกลุ่ม/มีเวทีกลุ่ม/งานบุญ)

สรุปและอภิปรายผล

กลุ่มตัวอย่างเกินครึ่งใช้เวลาในการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน 1-2 วันต่อสัปดาห์ (ร้อยละ 52.5) รองลงมาเป็นการเข้าร่วมเฉพาะเวลาที่มีกิจกรรมการรวมกลุ่ม/มีเวทีกลุ่ม/งานบุญ เป็นต้น ร้อยละ 29.5 และการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน 3 วันต่อสัปดาห์ขึ้นไป ร้อยละ 18.0 โดยวัตถุประสงค์ในการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนคือเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อมีส่วนร่วมพัฒนาชุมชนมากที่สุด (ร้อยละ 89.3) รองลงมาเพื่อแสดงพลังของชุมชน (ร้อยละ 41.8) สอดคล้องกับการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับความเข้มแข็งของชุมชนที่พบว่า การใช้เวลาในการเข้าร่วมกิจกรรมและวัตถุประสงค์ของการเข้าร่วมกิจกรรมที่ชัดเจนมีความเกี่ยวข้องกับระดับของการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของประชาชน ซึ่งเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลและการดำเนินนโยบายต่าง ๆ ด้วย (Chuthamas, 2021)

กลุ่มตัวอย่างเกือบทั้งหมด ไม่เคยมีประสบการณ์ในการเข้าร่วมกิจกรรมหรือโครงการการวางแผนเตรียมความพร้อมชุมชนเพื่อเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพ (ร้อยละ 98.4) แสดงให้เห็นว่า กิจกรรมการพัฒนาศักยภาพชุมชนด้านต่างๆ ทั้งทางสุขภาพ สังคม เศรษฐกิจ ยังมิได้สร้างกิจกรรมในชุมชนฐานรากเพื่อบ่งชี้ให้ประชาชนเห็นความสำคัญของการเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างชัดเจนตรงประเด็นเพื่อเตรียมพร้อมรับมือกับทุกมิติของปัญหาและความท้าทายของสังคมสูงวัยที่มีอยู่และกำลังจะทวีความรุนแรงมากขึ้น และเมื่อพิจารณาผลการศึกษาประเด็นที่ประชาชนสนใจหรือต้องการเตรียมความพร้อมชุมชนเพื่อเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างมีคุณภาพ พบว่า ด้านสุขภาพกาย/จิต/สังคม ได้รับความสนใจมากที่สุด (ร้อยละ 78.7) รองลงมาเป็นด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต (ร้อยละ 72.1) ด้านสิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อผู้สูงอายุ (ร้อยละ 60.7) ด้านการส่งเสริมการทำงาน (ร้อยละ 32.0) ด้านการจัดการการเงิน (ร้อยละ 23.0) ตามลำดับ สอดคล้องกับการศึกษาของ Jeedang (2012) พบว่า การพัฒนาชุมชนส่วนใหญ่จะเน้นด้านโครงสร้างพื้นฐานและคุณภาพชีวิตเป็นลำดับแรก

ผลการประเมินการรับรู้ศักยภาพชุมชน 3 ด้านพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการรับรู้ศักยภาพชุมชนอยู่ในระดับสูงทั้งในภาพรวม (ร้อยละ 66.4) และรายด้าน เช่น ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน รับรู้ศักยภาพชุมชนระดับสูง ร้อยละ 63.9 เช่นเดียวกับด้านภาวะผู้นำชุมชน ร้อยละ 52.5 ยกเว้นด้านความยืดหยุ่นผูกพัน พบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 55.7) แสดงถึงการที่ชุมชนมีโอกาสนในการพัฒนาศักยภาพได้เพราะการรับรู้ศักยภาพชุมชนส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลางถึงสูง แสดงถึงความสามารถในการจัดการตนเองของชุมชนในการดูแลช่วยเหลือผู้สูงอายุซึ่งเชื่อมโยงกับการดำเนินกิจกรรมร่วมกันและกิจกรรมของทุนทางสังคมที่มีอยู่แล้วในชุมชน สอดคล้องกับการศึกษาสถานะและศักยภาพชุมชนในการดูแลผู้สูงอายุตำบลแห่งหนึ่ง ภาคเหนือของประเทศไทย ซึ่งพบว่า การบริการสุขภาพและการส่งเสริมภาวะผู้นำและการอาสา การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการดำเนินชีวิต การเชื่อมโยงทุนทางสังคมทุกระดับรวมถึงระบบการจัดการเพื่อให้เกิดผลดีกับผู้สูงอายุ สามารถนำไปใช้ในกระบวนการเพื่อเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ชุมชนของบุคลากรที่เกี่ยวข้องได้ (Chairat & Nuntaboot, 2019) สอดคล้องกับเมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่า การรับรู้ระดับปานกลางข้อที่พบมากที่สุดด้านการมีส่วนร่วม ได้แก่ "ชุมชนของท่านมีการร่วมกันวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาการเข้าสู่สังคมสูงวัยของชุมชน" (ร้อยละ 68.9) ซึ่งการมีส่วนร่วมของประชาชนต้องเริ่มตั้งแต่กระบวนการประเมินประเด็นการพัฒนาจนถึงกระบวนการประเมินผล สอดคล้องกับการศึกษาของ Chuthamas (2021) ที่พบว่า การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของประชาชนเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งของชุมชนสูงสุด ด้านภาวะผู้นำชุมชนพบว่า "ผู้นำชุมชนของท่านปรึกษากับสมาชิกในชุมชนเพื่อแก้ไขปัญหาผู้สูงอายุ" (ร้อยละ 70.5) ซึ่งการที่ผู้นำชุมชนส่งเสริมการมีส่วนร่วมและเคารพความเป็นปัจเจกบุคคลของสมาชิกชุมชนโดยการรับฟังความคิดเห็นมีการปรึกษากันในชุมชนเป็นสัญญาณที่ดีของ

การร่วมกันพัฒนา การศึกษาของ Someran (2016) ที่พบว่าผู้นำชุมชนที่มีความรู้ความสามารถในการส่งเสริมศักยภาพชุมชนเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งของชุมชน ประกอบกับเมื่อพิจารณาด้านความยึดมั่นผูกพันของชุมชน พบว่า ข้อคำถามที่มีการรับรู้มากที่สุด ในระดับปานกลาง ได้แก่ "สมาชิกชุมชนของท่านมีความเต็มใจทุ่มเทเวลา ความสามารถในการดำเนินการเตรียมพร้อมชุมชนเพื่อการดูแลผู้สูงอายุ" (ร้อยละ 73.8) ซึ่งแสดงให้เห็นพลังอำนาจของชุมชนในการตระหนักถึงประเด็นปัญหาและพร้อมจะพัฒนาชุมชนของตนอย่างเต็มที่

ผลการเปรียบเทียบคะแนนการรับรู้ศักยภาพชุมชนในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพของกลุ่มตัวอย่างที่มีปัจจัยส่วนบุคคล และการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนแตกต่างกัน พบว่า ปัจจัยด้าน เพศ อายุ การศึกษาสูงสุด และการประกอบอาชีพ กับค่ามัธยฐานการรับรู้ศักยภาพชุมชนเพื่อการเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพ ด้านการมีส่วนร่วม ด้านภาวะผู้นำชุมชน ด้านความยึดมั่นผูกพัน รวมทั้งภาพรวมของกลุ่มตัวอย่างไม่แตกต่างกัน สำหรับปัจจัยด้านสถานภาพในชุมชน พบว่า การเป็นสมาชิกในชุมชนกับการเป็นคณะกรรมการหมู่บ้าน/ผู้นำชุมชน มีการรับรู้ศักยภาพชุมชนด้านภาวะผู้นำชุมชนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยพบว่ากลุ่มสมาชิกในชุมชนมีค่ามัธยฐานสูงกว่ากลุ่มคณะกรรมการหมู่บ้าน/ผู้นำชุมชน สอดคล้องกับการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพชุมชนแห่งหนึ่ง ที่เน้นไปที่การศึกษาศักยภาพของชุมชนในด้านภาวะผู้นำ ทรัพยากรชุมชน การมีส่วนร่วมของชุมชน (Jeedang, 2012) สมาชิกของชุมชนรับรู้ศักยภาพชุมชนด้านภาวะผู้นำ สูงกว่ากลุ่มผู้นำชุมชน เนื่องจากความรู้ความสามารถของผู้นำมีความสำคัญต่อความเข้มแข็งของชุมชน เพราะผู้นำชุมชนที่เป็นผู้มีความรู้ความสามารถและเป็นที่ยอมรับของชุมชน มีความสามารถในการตัดสินใจ มีความเสียสละและทำงานเพื่อชุมชนอย่างแท้จริง (Someran, 2016) อย่างไรก็ตามการมีภาวะผู้นำควรเกิดขึ้นกับสมาชิกของชุมชนทุกคนที่เกี่ยวข้องในการร่วมคิดร่วมเรียนรู้ร่วมกันนำพาชุมชนของตนเองให้เข้มแข็ง

โดยไม่จำกัดเฉพาะการมีภาวะผู้นำของผู้นำโดยตำแหน่งหน้าที่ในชุมชนเท่านั้น (Someran, 2016) ผู้นำชุมชนต้องได้รับการพัฒนาศักยภาพเพื่อชี้แนะให้คนในชุมชนมีความรู้ความสามารถเช่นเดียวกัน ตลอดจนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนย่อมเป็นปัจจัยที่สำคัญที่จะนำมาซึ่งกระบวนการพัฒนาแบบพึ่งตนเองของชุมชนไปสู่ความเข้มแข็งอย่างยั่งยืนและมีประสิทธิภาพ (Bua-in, Sutham, & Rattanpun, 2016)

เมื่อเปรียบเทียบการใช้เวลาในการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน ของกลุ่มตัวอย่างที่มีการใช้เวลาในการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน กลุ่มที่ (1) ใช้เวลาเข้าร่วม 1-2 วันต่อสัปดาห์ กลุ่มที่ (2) ใช้เวลาเข้าร่วม 3 วันต่อสัปดาห์ขึ้นไป และกลุ่มที่ (3) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เวลาเข้าร่วมในรูปแบบอื่นๆ เช่น เฉพาะเวลามีกิจกรรมการรวมกลุ่ม/มีเวทีกลุ่ม/งานบุญ พบว่า ทั้ง 3 กลุ่มที่มีการใช้เวลาในการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนแตกต่างกันนั้น มีความแตกต่างกันของคะแนนการรับรู้ศักยภาพชุมชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} < 0.05$) แสดงให้เห็นว่า การได้ใช้เวลาร่วมกันและมีกิจกรรมร่วมกันมีความสำคัญต่อการพัฒนาศักยภาพชุมชน สอดคล้องกับการศึกษาที่ผ่านมาพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมของชุมชน โดยใช้เวลาร่วมกันตั้งแต่กระบวนการวางแผนจนถึงประเมินผลนั้นเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งของชุมชนสูงที่สุด (Chuthamas, 2021)

โดยเมื่อพิจารณารายค่าคะแนนการรับรู้ศักยภาพชุมชนทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วม ด้านภาวะผู้นำชุมชน และภาพรวมการรับรู้ศักยภาพชุมชน พบว่า กลุ่มที่ (1) ต่างจากกลุ่มที่ (3) และกลุ่มที่ (2) ต่างจากกลุ่มที่ (3) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) โดยพบว่ากลุ่มที่ (2) ที่มีการใช้เวลาในการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน 3 วันต่อสัปดาห์ขึ้นไป มีคะแนนการรับรู้ศักยภาพชุมชนสูงกว่ากลุ่มที่ (1) ที่ใช้เวลาเข้าร่วม 1-2 วันต่อสัปดาห์ และกลุ่มที่ (3) ที่ใช้เวลาเข้าร่วมในรูปแบบอื่นๆ เช่น เฉพาะเวลามีกิจกรรมการรวมกลุ่ม/มีเวทีกลุ่ม/งานบุญ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} < 0.05$) ส่วนกลุ่มที่ (1) ที่ใช้เวลาเข้าร่วม 1-2 วันต่อสัปดาห์ และกลุ่มที่ (2) ที่มีการใช้เวลาในการเข้าร่วม

กิจกรรมของชุมชนตั้งแต่ 3 วันต่อสัปดาห์ขึ้นไปนั้น ทำให้ประชาชนมีการรับรู้ศักยภาพชุมชนไม่แตกต่างกัน ในขณะที่ทั้งกลุ่มที่ (1) และ กลุ่มที่ (2) นั้น มีการรับรู้ศักยภาพชุมชนต่างจากกลุ่มที่ (3) ที่เป็นกลุ่มใช้เวลาเข้าร่วมในรูปแบบอื่นๆ เช่น เฉพาะเวลามีกิจกรรมการรวมกลุ่ม/มีเวทีกลุ่ม/งานบุญเท่านั้น $p\text{-value} < 0.05$ แสดงให้เห็นว่า การเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนอย่างสม่ำเสมออย่างน้อยสัปดาห์ละ 1-2 ครั้ง สามารถเพิ่มการรับรู้ศักยภาพชุมชนได้

สำหรับการรับรู้ศักยภาพชุมชนด้านความยึดมั่นผูกพัน มีคะแนนการรับรู้ศักยภาพชุมชนต่างกันทุกคู่ ทั้งระหว่างกลุ่มที่ (1) กับกลุ่มที่ (2) ระหว่างกลุ่มที่ (2) กับ กลุ่มที่ (3) และระหว่างกลุ่มที่ (1) กับกลุ่มที่ (3) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} < 0.05$) โดยคะแนนการรับรู้ศักยภาพชุมชนของกลุ่มที่ (2) ที่มีการใช้เวลาในการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนตั้งแต่ 3 วันต่อสัปดาห์ขึ้นไปมีค่าคะแนนสูงที่สุด ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการได้ร่วมกิจกรรมนำไปสู่การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น สะท้อนความตระหนักในความสำคัญของคุณค่าชุมชนต่อวิถีชีวิตสมาชิกของชุมชนถือเป็นส่วนหนึ่งของความยึดมั่นผูกพันของชุมชน ก่อให้เกิดการสร้างข้อตกลงร่วมกันในการแก้ไขปัญหา เกิดความร่วมมือช่วยเหลือด้านทรัพยากรเพื่อพัฒนาชุมชน ซึ่งจะส่งผลดีต่อการพัฒนาชุมชนเข้มแข็ง (Hengsuko, 2014)

การพัฒนาศักยภาพของชุมชนอย่างยั่งยืนคือการพัฒนาทักษะกระบวนการเรียนรู้ของสมาชิกในชุมชนให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน คนในชุมชนจะมีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงทุกด้านโดยเรียนรู้ได้เชิงประจักษ์ในพฤติกรรมผ่านกิจกรรมการพัฒนาศักยภาพอย่างต่อเนื่อง และการเรียนรู้ร่วมกันในชุมชน พร้อมกับการพัฒนานวัตกรรมชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Khatasombun, 2020) ซึ่งกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันต้องใช้เวลาร่วมกัน ดังนั้น การพัฒนาศักยภาพชุมชนควรเริ่มจากการสร้างให้ชุมชนรับรู้ถึงความสามารถหรือศักยภาพของชุมชนตนเอง ส่งเสริมกิจกรรมการมีส่วนร่วมและการใช้เวลาร่วมกันของประชาชน เพื่อเตรียมพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเข้มแข็ง นำไปสู่การเตรียมชุมชนให้มี

ความพร้อมในการเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพต่อไป

ข้อจำกัดของการศึกษานี้ ได้แก่ การเลือกพื้นที่ในการศึกษาแบบเฉพาะเจาะจง มีการสุ่มตัวอย่างโดยไม่อาศัยหลักความน่าจะเป็นและอาจได้กลุ่มตัวอย่างที่ไม่เป็นตัวแทนที่ดีของประชากร ส่งผลให้มีข้อจำกัดที่เกิดจากความลำเอียงของกลุ่มตัวอย่างทำให้มีข้อจำกัดในการใช้สถิติ และการเลือกกลุ่มตัวอย่างเข้าสู่การศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชน ดังนั้นจึงอาจเป็นผลให้กลุ่มตัวอย่างที่เลือกมานั้นให้คำตอบเกี่ยวกับการรับรู้ศักยภาพชุมชนออกมาในระดับปานกลางและสูง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1) ชุมชนมีการรับรู้ศักยภาพชุมชนในระดับปานกลางถึงสูง แสดงถึงโอกาสในการพัฒนาศักยภาพชุมชนได้ และการใช้เวลาเข้าร่วมกิจกรรมชุมชนสม่ำเสมอทำให้การรับรู้ศักยภาพชุมชนสูง ดังนั้น ควรมีกิจกรรมการส่งเสริมการรับรู้ศักยภาพชุมชนโดยการจัดกิจกรรมการมีส่วนร่วมให้สมาชิกได้ใช้เวลาร่วมกันอย่างสม่ำเสมอเพื่อเพิ่มระดับการมีส่วนร่วม ส่งเสริมความยึดมั่นผูกพันในชุมชน อันจะส่งผลดีต่อการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ร่วมกันในการเตรียมพร้อมเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพ

2) ผลการวิจัยนี้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดแนวทางการส่งเสริมศักยภาพชุมชนเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพ เช่น การรับรู้ศักยภาพด้านภาวะผู้นำของชุมชนมีสูง ดังนั้น ควรมีแนวทางการส่งเสริมอบรมพัฒนาศักยภาพด้านภาวะผู้นำแก่สมาชิกชุมชนทำให้เกิดสมรรถนะในการพัฒนาชุมชนพึ่งพาตนเองได้ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรมีการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ศักยภาพชุมชนในการเตรียมพร้อมเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพของประชาชนที่ขยายขอบเขตของตัวแปรให้ครอบคลุมมิติทางสังคมอื่นๆ

2) ควรมีการศึกษาถึงทดลองเกี่ยวกับรูปแบบวิธีการส่งเสริม/พัฒนาศักยภาพชุมชน โดยนำปัจจัยที่ค้นพบในการศึกษานี้ไปพิจารณาการออกแบบรูปแบบการทดลอง เช่น การใช้เวลาในการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน สถานภาพในชุมชน เป็นต้น

กิตติกรรมประกาศ

คณะผู้วิจัยขอขอบคุณ สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมที่สนับสนุนงบประมาณในโครงการพัฒนาเครือข่ายสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการวิจัยและนวัตกรรมเพื่อถ่ายทอดเทคโนโลยีสู่ชุมชนฐานราก ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 เพื่อการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ และขอขอบคุณประชาชนตำบลหนองงูเหลือม อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมาทุกท่านที่อำนวยความสะดวกในการลงพื้นที่และให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามจนทำให้งานวิจัยนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

- Best, J. W. (1977). *Research in education*. (3rd ed.). Engle Cliff, NJ: Prentice-Hall.
- Bua-in, N., Sutham, P., & Rattanpun, S. (2016). The development of potential community by the community master plan of Ban Chay Wat, Sawiat Subdistrict, Tha Chang District, Surat Thani Province. *Suratthani Rajabhat Journal*, 3(2), 193-212. (in Thai)
- Chairat, P., & Nuntaboot, K. (2019). Community profile and community potential for elderly care in a sub-district in the north region of Thailand. *Journal of Health Science*, 28(5), 815-827. (in Thai)
- Chuthamas, P. (2021). Factors affecting strength of Na Sa Ung Community according to sustainable development goals. *Journal of North Bangkok University*, 10(1), 1-10. (in Thai)
- Department of Older Persons (DOP). (2022). *Statistics of the elderly*. Retrieved July 30, 2022, from <https://www.dop.go.th/th/knowledge/1/1/1159>. (in Thai)
- Jeedang, J. (2012). *Potential of community strength: A comparative study of Bann Wangpong Muangkaew Sub-district and Bann Thawangtong Maerimtai Sub-district, Maerim District, Chiangmai Province*. The 9th National Symposium Kasetsart University Kamphaeng Saen Campus (p. 2095-2102). Nakhon Pathom: Kasetsart University, Kamphaeng Saen Campus. (in Thai)
- Hengsuko, E. (2014). Capacity in health promotion by exercise of senior people. *SDU Research Journal Science and Technology*, 10(3), 129-142. (in Thai)
- Khatasombun, H. (2020). Community potential development to create sustainable economic foundations: Case study of Noen Sala Subdistrict, Krok Phra District, Nakhon Sawan Province. *Journal of MCU Peace Studies*, 8(2), 474-488. (in Thai)
- National Economic and Social Development Board (NESDB). (2015). *Estimates and projections of the Thai population 2010-2040*. Bangkok: Duantula Printing. (in Thai)
- Puraya, A., & Nuntaboot, K. (2019). Community capacity in elderly care. *Journal of Nursing and Health Care*, 37(1), 22-31. (in Thai)
- Someran, L. (2016). *Factors influencing to the strength of community the case study at Ampore Samchuk, Suphunburi*. The 1st Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi National Conference (p. 629-637). Nonthaburi: Digital proceeding library. (in Thai)

The Bureau of Registration Administration (BORA). (2022). *Population statistics of Nakhon Ratchasima Province*. Retrieved July 18, 2022, from <https://stat.bora.dopa.go.th/stat/statnew/statMONTH/statmonth/#!/displayData> (in Thai)

Thungwha, L., Iraporn, T., & Chinachoti, P. (2018). The development of community potential in team management: A case study of housewife group in Premruethai Community, Prawet Sub-district, Bangkok. *Kasem Bundit Journal*, 19(1), 61-72. (in Thai)